

ЗАТВЕРДЖУЮ
Міністр оборони України
генерал армії України
С.Т.ПОЛТОРАК

“ 15 ” березня 2017 року

КОДЕКС
добросесної поведінки та професійної етики військових посадових осіб,
державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання
функцій держави, в Міністерстві оборони України
та Збройних Силах України

1. Загальні положення.

Кодекс добросесної поведінки та професійної етики військових посадових осіб, державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України (далі – Кодекс) встановлює вимоги, яких рекомендовано дотримуватися під час виконання своїх службових обов'язків.

Положення Кодексу базується на нормах Конституції України, антикорупційного законодавства України, рекомендаціях Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції (*ратифікованої Законом України № 251-V від 18.10.2006*), інших документах Організації Об'єднаних Націй і Ради Європи, а також вимогах Закону України “Про державну службу”, Статутів Збройних Сил України та інших нормативно-правових актів.

Положення Кодексу є узагальненням стандартів професійної етики, які спрямовані на запобігання проявам корупції в оборонному секторі, підвищення авторитету Збройних Сил України, зміцнення репутації військовослужбовців та цивільного персоналу, вони розповсюджуються на осіб, уповноважених на виконання функцій держави, зазначених підпунктами “в” і “г” частини першої, та підпунктом “а” частини другої статті 3 Закону України “Про запобігання корупції”.

2. Принципи добросесної поведінки.

Визначальним принципом діяльності військовослужбовців, які обіймають штатні посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, державних службовців, директорів державних підприємств, які входять до сфери управління Міністерства оборони України, їх заступників та працівників, які наділені посадовими повноваженнями здійснювати організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції, (далі – військова (цивільна) посадова особа) є чесне і віддане служіння Українському народові, непорушне додержання Конституції України та законів України, виконання зобов'язань урочисто взятих під час складання Військової присяги або Присяги державного службовця.

Їх діяльність спрямована на забезпечення національних інтересів України під час виконання завдань та функцій держави, сприяння реалізації прав та законних інтересів людини і громадянина, підтримання позитивного іміджу держави та Збройних Сил України.

Основними принципами доброчесної поведінки військової (цивільної) посадової особи при виконанні службових обов'язків є:

- пріоритет службових інтересів;
- політична нейтральність;
- неупередженість;
- компетентність і ефективність;
- прозорість;
- нерозголошення службової інформації (конфіденційність);
- утримання від виконання незаконних наказів (розпоряджень);
- корпоративність.

Пріоритет службових інтересів

Пріоритет службових інтересів передбачає виявлення абсолютної відданості державним інтересам країни, свідоме підпорядкування власних інтересів суспільним вимогам та державним пріоритетам, обов'язок старанно діяти виключно в інтересах служби, забезпечувати найефективніше і вміле розпорядження військовим майном та коштами, за які військова (цивільна) посадова особа несе відповідальність.

Політична нейтральність

Політична нейтральність передбачає недопущення впливу політичних інтересів на дії та рішення військової (цивільної) посадової особи, її відмову від публічної демонстрації політичних поглядів і симпатій, дотримання вимог стосовно обмежень щодо політичної діяльності, встановлених законом стосовно окремих категорій державних посадових осіб,

Крім того, військова (цивільна) посадова особа має уникати використання службових повноважень в інтересах політичних партій чи їх осередків, утримуватися від демонстрації символіки політичних партій під час виконання своїх обов'язків, забезпечити прозорість у відносинах з особами, що виконують політичні функції, запобігати різних політичних впливів та тиску, які можуть спонукати до необ'єктивних дій, виключити політичні впливи при прийомі або звільненні з роботи та просуванні по службі.

Неупередженість

Військова (цивільна) посадова особа має діяти неупереджено, незважаючи на приватні інтереси, особисте ставлення до будь-якого громадянина або групи громадян, незалежно від своїх політичних, ідеологічних, релігійних та інших особистих поглядів чи переконань, зокрема:

ніколи не вдаватися до несправедливої дискримінації, виявляючи особливу прихильність чи віддаючи перевагу будь-кому;

не допускати дій, які могли б породжувати підозру щодо наявності приватного інтересу, який впливає на виконання службових обов'язків;

однаково рівно відноситись до усіх громадян, не піддаватися тиску і не брати на себе жодних обов'язків, що випливають з родинних стосунків, знайомств, роботи чи корпоративної приналежності;

не демонструвати і не використовувати можливі дружні стосунки з публічно відомими особами, які займаються політичною, економічною, суспільною чи релігійною діяльністю;

уникати можливості щодо лобіювання інтересів будь-яких ділових груп;

не допускати, щоб особиста упередженість або тиск збоку могли позначитися на об'єктивності зроблених оцінок і прийнятих рішень.

Компетентність

Компетентність включає сумлінне, своєчасне та результативне виконання службових обов'язків, наказів і розпоряджень військового командування, постійне підвищення професійної кваліфікації, досягнення високих результатів у службовій діяльності.

Військова (цивільна) посадова особа повинна:

добросовісно, чесно та професійно виконувати свої обов'язки, виявляти при цьому ініціативу і творчі здібності;

постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності та культури;

не ухилятися від прийняття рішень та відповідальності за їх наслідки;

правильно оцінювати свої професійні можливості, брати на себе додатково лише ті зобов'язання, для виконання яких є достатні знання, навички та професійний досвід;

не допускати зловживань та неефективного використання державної власності;

знати вимоги нормативно-правових актів за посадою та вміло застосовувати їх під час виконання службових обов'язків.

Прозорість

Забезпечення прозорості в службовій діяльності передбачає обов'язок військової (цивільної) посадової особи не обмежувати доступ інших осіб до публічної інформації та не зловживати правом виконавця щодо надання грифу секретності, крім мотивованих обмежень встановлених законодавством про державну таємницю.

Вона повинна в межах компетенції взаємодіяти з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та об'єднаннями громадян під час здійснення покладених на неї завдань і функцій, дотримуватися принципу відкритості для демократичного громадського контролю, з повагою відноситися до діяльності засобів масової інформації, у встановлених законами випадках і порядку надавати їх представникам достовірну інформацію та сприяти в її отриманні.

Нерозголошення службової інформації (конфіденційність)

Військова (цивільна) посадова особа повинна бути відповідальною, пильною та суворо зберігати державну таємницю.

Під час служби та після її завершення військова (цивільна) посадова особа не повинна:

розголошувати і використовувати в інший спосіб конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом, що стала їй відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків, крім випадків, встановлених законом;

намагатися отримати доступ до інформації, якою їй не належить володіти;

використовувати її у власних цілях чи на користь третіх осіб у супереч інтересам служби;

приховувати або умисно затримувати інформацію, яка може або повинна бути розповсюджена належним чином;

не надавати інформацію, стосовно якої є достатні підстави вважати, що вона є невірною, неповною чи такою, яка веде до невірних висновків;

поширювати інформацію про особисте та сімейне життя, домашню та електронну адресу, телефони товаришів по службі без дозволу останніх, крім випадків, передбачених законодавством України.

За порушення вимог законодавства про державну таємницю винна особа несе дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

Утримання від виконання незаконних наказів (розпоряджень)

Військова посадова особа зобов'язана беззастережно виконувати накази командира (начальника), крім випадків віддання явно злочинного наказу.

Командир (начальник) відповідає за відданий наказ, його наслідки та відповідність законодавству, а також за невжиття заходів для його виконання, за зловживання, перевищення влади чи службових повноважень.

За віддання і виконання явно злочинного наказу (розпорядження) винні особи притягаються до відповідальності згідно із законом.

Цивільна посадова особа зобов'язана виконувати накази (розпорядження), доручення керівника, видані в межах його повноважень, крім випадків, коли їх законність викликає сумнів.

У цьому разі, незважаючи на приватні інтереси, цивільна посадова особа повинна додержуватися принципу утримання від виконання незаконних наказів (розпоряджень), самостійно оцінити правомірність наданих керівництвом рішень чи доручень, рівень загрози охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам, можливу шкоду, що буде завдана у разі їх виконання та вимагати письмового підтвердження.

Після отримання письмового підтвердження зазначена посадова особа зобов'язана виконати такий наказ (розпорядження), доручення.

Одночасно з його виконанням вона зобов'язана у письмовій формі повідомити про нього керівника вищого рівня або орган вищого рівня.

У такому разі посадова особа звільняється від відповідальності за виконання наказу (розпорядження), доручення, якщо його буде визнано незаконним у встановленому законом порядку, крім випадків виконання явно злочинного наказу (розпорядження), доручення.

Керівник у разі отримання вимоги про надання письмового підтвердження наказу (розпорядження), доручення зобов'язаний письмово його підтвердити або скасувати в одноденний строк.

У разі неотримання письмового підтвердження у зазначений строк наказ (розпорядження), доручення вважається скасованим.

Корпоративність

Військова (цивільна) посадова особа повинна постійно дбати про підняття іміджу держави та Збройних Сил України, примножувати кращі традиції українського війська та свого колективу, шанобливо ставитися до державних символів України, лояльно відноситися до керівництва держави, Міністерства оборони України і Збройних Сил України, проявляти стриманість під час публічних висловлень та критики щодо діяльності державних органів.

Військова (цивільна) посадова особа завжди має поводити себе таким чином, щоб суспільна довіра та віра у патріотизм, чесність, неупередженість і невідкупність представників Збройних Сил України зберігалися та підсилювалися.

Військова посадова особа має показувати приклад у виконанні вимог Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, бути самодисциплінованою і внутрішньо організованою. Цивільна посадова особа не повинна мати порушень внутрішнього службового розпорядку та трудової дисципліни.

Гідна поведінка передбачає коректне ставлення до керівників і колег по службі, повагу до гідності інших осіб, охайний зовнішній вигляд і стриману манеру поведінки, ввічливість та дотримання високої культури спілкування, доброзичливість і запобігання виникненню конфліктів у стосунках з громадянами, недопущення, у тому числі поза службою, дій і вчинків, які можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію представника Збройних Сил України.

Корпоративна етика вимагає сумлінного виконання своїх обов'язків, зокрема:

працювати старанно, прагнути досягнення найкращих результатів у своїй роботі, детально та розважливо виконувати покладені завдання;

проявляти творчий підхід, покладені обов'язки активно виконувати з доброї волі, не обмежуючись лише їх рамками;

не перекладати свої обов'язки на інших осіб, не ухилятися від прийняття важливих рішень та відповідальності за свої вчинки;

усвідомлювати, що громадські інтереси вимагають розважливих, але одночасно й ефективних та рішучих дій;

під час розгляду справ не керуватися емоціями, бути готовим до сприйняття критики, визнання своїх помилок та до виправлення наслідків;

виконувати свої обов'язки, слідуючи відповідно до закону та передбаченого нормативно-правовими актами способу дій;

раціонально розпоряджатися державним майном, бути готовим до звітування про свої дії у даній сфері діяльності;

проявляти стриманість під час публічних висловлень щодо сфери своєї діяльності та державних органів;

розуміти та погоджуватися з тим, що військова або державна служба, робота на державних підприємствах у сфері оборони означає згоду на обмеження конфіденційності інформації щодо особистого життя.

3. Свідоме ставлення та дотримання встановлених антикорупційним законодавством обмежень і заборон

Повідомлення

Військова (цивільна) посадова особа зобов'язана неухильно дотримуватись обмежень і заборон, передбачених Законом України “Про запобігання корупції”, а також:

не вчиняти та не брати участі у вчиненні корупційних правопорушень;

утримуватися від поведінки, яка може бути розціненою як готовність вчинити корупційне правопорушення;

невідкладно інформувати посадову особу, відповідальну за запобігання та виявлення корупції у діяльності військової частини, закладі, установі, організації, державного підприємства, органі військового управління (далі – військова частина), а також свого командира (начальника, директора) про випадки підбурення до вчинення корупційного правопорушення, пов'язаного із службовою діяльністю, вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень іншими особами;

невідкладно інформувати посадову особу, відповідальну за запобігання та виявлення корупції у діяльності військової частини, а також свого командира (начальника, директора) про виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;

у зв'язку із здійсненим повідомленням про порушення вимог Закону України “Про запобігання корупції” розраховувати на захист держави та неупереджене ставлення з боку командування.

Особа, яка вважає, що отримана ним відповідь або результат не задовольняє його, може повідомити про це по команді керівника вищого рівня або орган вищого рівня та спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції (органи прокуратури, Національної поліції України, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції).

Зловживання офіційною посадою

Військова (цивільна) посадова особа має додержуватися заборони на використання своїх службових повноважень або свого становища та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших

осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне майно або кошти в приватних інтересах.

У разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди, незважаючи на приватні інтереси, військова (цивільна) посадова особа зобов'язана невідкладно вжити таких заходів:

- відмовитися від пропозиції;
- за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;
- залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;
- письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника або командира військової частини та спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

У разі виявлення у своєму службовому приміщенні чи неочікуваного отримання майна, що може бути неправомірною вигодою, вона зобов'язана невідкладно, але не пізніше одного робочого дня, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника або командира військової частини.

Дарунки (пожертви)

Військова (цивільна) посадова особа має додержуватися обмежень щодо одержання дарунків (пожертв) та сприймати ці обмеження як ефективний інструмент запобігання виникненню конфлікту інтересів.

Забороняється безпосередньо або через інших осіб одержувати дарунки (пожертви) від юридичних або фізичних осіб:

- за рішення, дії чи бездіяльність в інтересах дарувальника, що приймаються, вчиняються як безпосередньо такою особою, так і за її сприяння іншими посадовими особами та органами;

- якщо особа, яка дарує (здійснює) дарунок (пожертву), перебуває в підпорядкуванні такої особи.

Військова (цивільна) посадова особа має право одержувати дарунки (пожертви), які відповідають загально визнаним уявленням про гостинність, та не перевищують встановлену Законом України "Про запобігання корупції" вартість для одноразового дарунка (пожертви) та їх сукупну вартість отриманих з одного джерела протягом року.

У разі сумніву щодо правомірності одержання нею подарунка особа має діяти у спосіб передбачений стосовно заборони на одержання неправомірної вигоди або має право письмово звернутися для одержання консультації з цього питання до територіального органу Національного агентства з питань запобігання корупції, який надає відповідне роз'яснення.

Несумісні зовнішні інтереси

Чесне служіння державі передбачає максимальну самовіддачу сил і часу, тому військова (цивільна) посадова особа має свідомо ставитися до обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, не займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю та не входити до складу правління, інших

виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку, що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації).

Залишення державної служби

Військова (цивільна) посадова особа не повинна отримувати неналежну перевагу від своєї посади з метою працевлаштування поза межами служби після припинення діяльності пов'язаної з виконанням функцій держави або звільнення зі служби.

З метою запобігання виникненню конфлікту інтересів в діяльності особи, яка заздалегідь готується перейти на роботу до підконтрольного підприємства, установи або організації, особа не може:

протягом року з дня припинення відповідної діяльності укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами - підприємцями, якщо ці особи, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб - підприємців;

розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, встановлених законом;

протягом року з дня припинення відповідної діяльності представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган, підприємство, установа, організація, в якому (яких) вони працювали на момент припинення зазначеної діяльності.

Колишня військова (цивільна) посадова особа має поводитися таким чином, щоб не втручатися у прийняття кадрових та управлінських рішень за попереднім місцем служби, не розголошувати конфіденційну інформацію, яку вона отримала під час служби, якщо тільки на це не був наданий законний дозвіл.

Військова (цивільна) посадова особа не повинна виявляти особливе ставлення чи надавати привілейований доступ до державних установ колишнім службовцям.

Спільна робота близьких осіб

Виходячи з того, що в суспільстві не повинно бути жодних сумнівів у відсутності в Збройних Силах України умов для непотизму (передачі посади від родича родичу), кумівства, протекціонізму при просуванні по службі військова (цивільна) посадова особа має усвідомлювати необхідність дотримання обмеження спільної роботи близьких осіб.

Військова (цивільна) посадова особа не може мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

У разі виникнення обставин, що порушують ці вимоги військова (цивільна) посадова особа, а також її близька особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк.

Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, військова (цивільна) посадова особа або її близька особи в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

Конфлікт інтересів

Військова (цивільна) посадова особа повинна вміти ідентифікувати та знати шляхи врегулювання потенційного або реального конфлікту інтересів, коли виникає або виникла суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність та неупередженість прийняття рішень, на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Військова (цивільна) посадова особа має:

самостійно вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;

повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника або командира військової частини;

не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;

у разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів, вжити заходів щодо його врегулювання.

Військова (цивільна) посадова особа не може прямо чи опосередковано спонукати у будь-який спосіб підлеглих до прийняття рішень, вчинення дій або бездіяльності всупереч закону на користь своїх приватних інтересів або приватних інтересів третіх осіб.

У разі якщо військова (цивільна) посадова особа має сумніви щодо ідентифікації конфлікту інтересів вона зобов'язана звернутися за роз'ясненнями до уповноваженого підрозділу Міністерства оборони України з питань запобігання та виявлення корупції або територіального органу Національного агентства з питань запобігання корупції.

У разі, якщо військова (цивільна) посадова особа не вжила самостійних заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів командир військової частини має застосувати заходи щодо зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів шляхом:

усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів;

застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень;

обмеження доступу особи до певної інформації;

перегляду обсягу службових повноважень особи;

переведення особи на іншу посаду;

звільнення особи.

Перевірка доброчесності

Військова (цивільна) посадова особа усвідомлює та сприймає право суспільства на перевірку непідкупності, чесності і відповідальності своїх громадян, які виконують військовий обов'язок або працюють у сфері оборони.

Вона повинна своєчасно та в повному обсязі виконувати вимоги законодавства щодо подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також сприяти в здійсненні фінансового контролю щодо встановлення відповідності рівня життя його та членів його сім'ї одержаним ними доходам, проведенні повної перевірки достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення.

Дотримання Кодексу та санкції

Військова (цивільна) посадова особа має поводити себе у відповідності до принципів, які визначені Кодексом, бути обізнаною з його положеннями.

Особа, яка порушує встановлені антикорупційним законодавством морально-етичні норми поведінки може бути встановленим порядком притягнута до дисциплінарної відповідальності.

Військова (цивільна) посадова особа, яка контролює або керує іншими посадовими особами має відповідати за те, щоб вони дотримувалися положень Кодексу.

За клопотанням цивільного та військового персоналу уповноважений підрозділ з питань запобігання корупції Міністерства оборони України має право надавати методичну допомогу та консультації стосовно встановлених антикорупційним законодавством правил етичної поведінки та порядку застосування окремих положень Кодексу.

Начальник Відділу з питань запобігання
та виявлення корупції
Міністерства оборони України
полковник

В.А.ПРИЙМАК